

Sag T-13/89

Imperial Chemical Industries plc mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Konkurrence — begreberne aftale og samordnet praksis —
kollektivt ansvar«

Forslag til afgørelse fra den udpegede generaladvokat, dommer B. Vesterdorf, fremsat den 10. juli 1991	II - 1025
Retten dom (Første Afdeling) af 10. marts 1992	II - 1026

Sammendrag af dom

1. *Konkurrence — administrativ procedure — kommissionsbeslutning hvorved der fastslås en overtrædelse — bevismateriale der kan tages i betragtning*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)
2. *Konkurrence — administrativ procedure — iagttagelse af retten til kontradiktion — ret for parterne i en procedure til at få tilsendt høringskonsulentens rapport og kommentere den — foreligger ikke*
3. *Konkurrence — karteller — aftaler mellem virksomheder — begreb — enighed om adfærd på markedet*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)
4. *Konkurrence — karteller — forbud — karteller der har virkninger efter deres formelle ophør — anvendelse af traktatens artikel 85*
(EØF-traktaten, art. 85)

5. *Konkurrence — karteller — samordnet praksis — begreb — koordination og samarbejde uforenelig med kravet om, at enhver virksomhed uafhængigt skal fastlægge sin adfærd på markedet — møder mellem konkurrenter med det formål at udveksle oplysninger, der er afgørende for deltagernes udarbejdelse af deres forretningsmæssige strategi*
(EØF-traktaten, art. 85, stk.1)
6. *Konkurrence — karteller — kompleks overtrædelse, der indeholder elementer af aftaler og af samordnet praksis — kvalifikation under ét som »en aftale og samordnet praksis« — tilladt — betydning for beviset*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)
7. *Konkurrence — karteller — samordnet praksis — påvirkning af handelen mellem medlemsstater — samlet vurdering og ikke af hver af deltagerne*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)
8. *Institutionernes retsakter — begrundelse — pligt — rækkevidde — beslutning i henhold til konkurrencereglerne*
(EØF-traktaten, art. 190)
9. *Konkurrence — bøder — størrelse — udmåling — kriterier — overtrædelsens grovhed — skønsfaktorer — forhøjelse af det generelle bødeniveau — lovlighed — betingelser*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2)
10. *Institutionernes retsakter — gyldighedsformodning — anfægtelse — betingelser*

1. I en beslutning, som i medfør af traktatens artikel 85, stk. 1, rettes til en virksomhed, kan der som bevismateriale over for den pågældende virksomhed kun anvendes dokumenter, som Kommissionen allerede på tidspunktet for meddelelsen om klagepunkter tilkendegav at ville påberåbe sig, idet de er nævnt heri eller i bilagene hertil, således at virksomheden i tide kunne udtale sig om bevisværdien.
2. Retten til kontradiktion indebærer ikke, at virksomheder, som er omfattet af en

procedure i henhold til traktatens artikel 85, stk. 1, har krav på at kommentere høringskonsulentens rapport. Reglerne om kontradiktion er således iagttaget i tilstrækkeligt omfang, når de forskellige instanser, der medvirker ved udarbejdelsen af den endelige beslutning, korrekt er blevet orienteret om virksomhedernes argumentation i deres svar på de klagepunkter, Kommissionen har meddelt dem, og på det bevismateriale, Kommissionen har påberåbt sig til støtte for klagepunkterne. Høringskonsulentens rapport er et rent internt dokument i Kom-

missionen, der kun er vejledende, og formålet med denne er ikke at supplere eller korrigere virksomhedernes argumentation, at fremsætte nye klagepunkter eller at fremkomme med nyt bevismateriale mod dem.

3. Det er tilstrækkeligt, for at der er tale om en aftale i henhold til traktatens artikel 85, stk. 1, at de pågældende virksomheder har givet udtryk for en fælles vilje til at optræde på markedet på en bestemt måde. Det er tilfældet, når der mellem flere virksomheder er enighed om at nå målpriser og salgsmål.
4. Traktatens artikel 85 finder anvendelse på aftaler mellem virksomheder, der ikke længere er i kraft, men som stadig har virkninger efter det tidspunkt, hvor de formelt er ophørt.
5. De kriterier om koordination og samarbejde, der er afgørende for definitionen af begrebet samordnet praksis, skal forstås ud fra den grundtanke, der ligger bag traktatens konkurrencebestemmelser, og hvorefter enhver erhvervsdrivende uafhængigt skal tage stilling til den politik, han vil føre på det fælles marked. Selv om dette krav om uafhængighed ganske vist ikke udelukker, at virksomhederne kan foretage de nødvendige tilpasninger til deres konkurrenters konstaterede eller forventede adfærd, forhindrer

det imidlertid enhver direkte eller indirekte kontakt mellem virksomheder, som har til formål eller til følge enten at påvirke en aktuel eller potentiel konkurrents adfærd på markedet eller at informere denne om den adfærd, som den pågældende virksomhed selv har besluttet sig til — eller påtænker — at indtage på markedet.

Der er tale om samordnet praksis, når virksomheder deltager i møder, der har til formål at fastsætte målpriser og salgsmål, og hvorunder der udveksles oplysninger mellem konkurrenter om de forventede priser, om deres dækningspunkt, om de begrænsninger i salgsmængderne, de anser for nødvendige, og om deres omsætning, idet de deltagende virksomheder nødvendigvis må tage hensyn til de oplysninger, de således får, ved fastlæggelsen af deres adfærd på markedet.

6. Der kræves ikke i henhold til traktatens artikel 85, stk. 1, en specifik kvalifikation af en kompleks, men sammenhængende overtrædelse, der består af en fortsat adfærd med ét eneste formål, og som samtidig indeholder elementer, som må kvalificeres som »aftaler«, og elementer, som må kvalificeres som »samordnet praksis«, men en sådan overtrædelse kan kvalificeres som »en aftale og samordnet praksis«, og det kræves ikke, at der samtidigt og kumulativt føres bevis for, at de faktiske omstændigheder hver for sig indeholder de elementer, der er forudsætningen for, at der foreligger en aftale og en samordnet praksis.

7. En virksomhed må anses for at have deltaget i en aftale eller samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og således for at have tilsidesat traktatens artikel 85, stk. 1, når de deltagende virksomheders adfærd samlet kan have denne virkning, uden hensyn til virkningen af den pågældende virksomheds selvstændige deltagelse.

8. Selv om Kommissionen i henhold til EØF-traktatens artikel 190 er forpligtet til at begrunde sine beslutninger og herved anføre de faktiske og retlige omstændigheder, som er afgørende for foranstaltningens lovlighed, samt de betragtninger, der har ført til dens beslutning, kræves det ikke ved en beslutning i henhold til konkurrencereglerne, at den imødegår samtlige faktiske og retlige indsigelser, der er rejst af hver enkelt berørt under den administrative procedure.

9. Når karakteren af en overtrædelse fastslås med henblik på at fastsætte bødens størrelse, bør Kommissionen ikke blot tage hensyn til særlige omstændigheder i det foreliggende tilfælde, men også til den sammenhæng, overtrædelsen indgår i, og påse, at den trufne forholdsregel er af tilstrækkelig forebyggende karakter,

især for så vidt angår den type overtrædelser, som i særlig grad kan bringe gennemførelsen af Fællesskabets formål i fare.

Den omstændighed, at Kommissionen tidligere har pålagt bøder af en bestemt størrelsesorden i tilfælde af visse typer overtrædelser, kan ikke berøve den muligheden for at forhøje dette niveau inden for de i forordning nr. 17 angivne rammer, hvis det er nødvendigt for at gennemføre Fællesskabets konkurrencepolitik. Kommissionen kan frit forhøje bødeniveauet for at forstærke deres forebyggende virkning, når overtrædelser af en bestemt type — skønt deres ulovlighed allerede er blevet fastslået i begyndelsen af den fælles konkurrencepolitik — stadig er forholdsvis hyppig på grund af den fortjeneste, som visse virksomheder kan opnå herved.

10. Da en meddelt og offentliggjort retsakt må formodes at være gyldig, påhviler det den person, som påberåber sig manglende formel gyldighed eller nullitet af en retsakt, at forsyne retsinstansen med de grunde, der gør det muligt for denne at gå bag om den tilsyneladende gyldighed.